

1926

G O S P O D A R

Št. 5.

Leopold Pristavec:

Za enotno sadjarstvo.

Glavni vzrok, da se sadna kupčija pri nas ne more razviti, kot bi bilo želeli, je ta, da ni dobiti blaga ene vrste v večjih množinah, ker naši sadjarji malo pazijo na to, kakšne sorte sadijo. Dasi je dosti sadnega drevja povsod, toda kaj pomaga, ko je skoraj vsako svoje vrste in še to največ malovrednih vrst. Pri nakupu malokdo pazi na to, kakšne sorte dobi, da je le lep drevesce in poceni, pa je dovolj. Vlakne ga v zemljo in pusti, naj raste, kakor samo hoče. Potem je pa sama nejevolja z njim; ko nikamor ne gane. In ko po dolgih letih začne roditi, je sad malovreden in dostikrat še celo lesnika, ker ni vedel, kaj je kupil. Kupil je mačka v zakljuju.

Slovenija dasi ni velika ima pa tako različno podnebje, da so jo naši sadjarji veččaki razdelili na tri pasove in sicer vinorodni, zmerni in mrzli pas ter so sestavili sadni sortiment na podlagi dolgotrajnih izkušenj z ozirom na podnebje in zemljo ter z ozirom na gospodarske in kupčijske zahteve. Po tem sortimentu naj bi se zaenkrat odbiralo in sadilo, vendar bi bilo priporočati, da bi naši sadjarji, kateri sadijo večje množine sadnega drevja, zasajali v kupčijske svrhe tudi kar moč več lepo barvanega rdečega namiznega sadja. Saj baš na jugu, koder jabolka kupujejo, absolutno zahtevajo rdeče blago, ker druge še tako fine vrste z blede barvo ne ugajajo.

Zadnji čas se v tem oziru vrši velik preokret. Osnovale se je Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo, katero zelo hitro napreduje, kar kaže, da se je pričelo večje zanimanje za umno sadjarstvo. Po deželi se snujejo sadjarske podružnice, katerih se je v kratkem času že ustanovilo nad osemdeset. Te imajo nalogo upeljavati povsod enotne sadne vrste z ozirom na podnebne razmere in preskrbovati članom prave sorte od zanesljivih drevesničarjev, ozir. ustanavljati lastne drevesnice, kar je najboljšje kjer imajo za vodstvo sposobne ljudi na razpolago. Te podružnice bi morale tudi nadzorovati v svojem okolišju zasebne drevesnice, da bi se vzgajale samo prave enotne sorte. Ker so že sadjarske podružnice poklicane za to, da preskrbujejo preizkušene in enotne vrste, naj bi se sadno drevje naročevalo samo potom teh podružnic. Te sadjarske podružnice nam lahko postanejo to, kar so bile predvojne mlekarke zadruge, če ne še večjega pomena, ker nam je v bodoče sadjarstvo lahko glavni vir dohodkov poleg gozdarstva in živinoreje; zato naj ne bi smelo nobenega sadjarja manjkati v sadjarskem društvu. Za upeljavo enotnega sadjarstva in sadne trgovine pa imajo naše sadjarske podružnice še mno-

go hvaležnega dela, kajti sadna trgovina se more uspešno razviti le, če se dobi dobrega in sortiranega sadja v večjih množinah sposobnega za izvoz in takega, kot ga zahtevajo kupci.

S sadnim drevjem pa tudi ni mnogo opraviti in se lahko pečamo s sadjerejo naj si bode gospodarstvo urejeno na en ali drugi način; saj se obdeluje — če se že tako imenuje — baš ob času ko ni drugega nujnega dela. V jeseni pa, ko je na drevju obilica božjega daru, se bode pa že vsak potrudil in ga pospravil v primerno shrambo.

Pa ne samo, da imamo od smotrnega in umnega sadjarstva, lepe vsakoletne dohodke, tudi premoženje samo veliko pridobi na vrednosti. Vzemimo primer: zasadijo sadovnjak kot plantažo, to je, da imamo na dotičnem zemljišču kot glavni pridelek sadje. Zasadijo petdeset drev. Dotično zemljišče je bilo vredno po današnji ceni in to srednje kakovosti zemlja 4000 Din, nakup drevja in stroški prvih štirih let 1200 Din, skupaj 5200 Din. V četrtem letu pa to drevje že obrodi in dobimo od nasada 500 kg jabolk, katero je (boljših namiznih vrst) vredno po 1.50 Din za kg, to je 750 Din. Tako nam že prvo leto po obroditvi povrne nad polovico vseh nasaditvenih in oskrbovalnih stroškov. Če pa še z ozirom na kmetijske ceno vrednost prvoletnega pridelka kapitaliziramo po 50 odstotkov, dobimo vrednost dotičnega nasada 15.000 Din, ali kapital, ki se obrestuje po 5 odstotkov. Pozneje, ko se rodovitnost drevja poveša, še toliko višje. Poleg tega dobimo tudi pridelek spodnje kulture trave, ker tudi pod drevjem še prav toliko trave zraste, saj imamo vrsto trave, katera prav dobro uspeva tudi v senci, to je takozvana pasja trava, katero uporabljajo za nasev po sadovnjakih.

Torej je sadjereja prav dobičkanosna panoga kmetijstva, le treba je smotrene izbire sadnih vrst, pravega oskrbovanja in ravnanja s sadjem, pa se bo povsod ne samo pri naprednih Štajercih reklo: ta lahko, ko ima dosti vrta.

Damasonka.

Damasonka je kosmač. Srednje debeli, okroglasti, nekoliko enastransko razviti plodovi so prvotno rumenkasto zeleni, povrhu pa s sivo rjavino prevlečeni in svetlo pikasti. Solčna stran ima medlordeče lice, ki je včasih tudi rjavordeče marmorirano. Pecelj je kratek in lesnat, muha zaprta ali le na pol odprta. Zelenkasto belo meso je čvrsto in sočno, sladkokiselkastega prijetnega okusa. Zori decembra — januarja in trpi do marca in še dalje. Trgati jo moramo prav pozno in hraniti v hladnem, ne presuhem prostoru, ker jako rada vene. V dobri shrambi zlahka za 10 odstotkov. Na suhem in toplem pa še mnogo bolj. Damasonka se obče lahko proda, ker je dobro namizno

jabolko s 14—15% sladkorja in 0.6% kisline in ker je za prevažanje precej neobčutljiva. Napačno pa je, ker nima lepe barve in ker rada vene.

Drevo raste v mladosti jako lepo, navpično in naredi gladko, ravno deblo. Na stalnem mestu se razraste v lepo drevo z visokim vrhom in kratkim rodnim lesom. Cvete precej pozno in je neobčutljiva za pomladanske mrazove. Za podnebje in lego ni izbirčna: V hladnejših, gorskih legah celo bolje uspeva nego v ravnini in toplejših krajih. Pač pa mora imeti rodovitno, močno in hladno zemljo. V suhih tleh rodi droban, malovreden sad. Krvava uš in drugi škodljivci je ne marajo posebno. Damasonka je zelo rodovitna. Vsako drugo leto je skoro gotovo zelo polna. Zbog teh dobrih lastnosti jo priporočajo za poljsko sadjarstvo v mrzlejših krajih, kjer ji zemlja ugaja.

Drevje goje vse naše drevesnice v večji množini. Tudi čepiči se lahko dobe.

Apno kot gnojilo trtam.

Tudi apno učinkuje zelo ugodno na razvoj trt v težkih zemljah, posebno v onih, ki ga imajo premalo. Apno razkisa zemljo, zabranjuje tvorbo takih kemičnih spojin, ki škodujejo trtam, razkraja v veliki meri organske in rudniške snovi v zemlji, napravi tla rahlejša in manj vezna ter vsled teh ugodnih vplivov izredno pospešuje rast trt.

Najprej moramo določiti, če je potrebno gnojiti vinograd z apnom. V ta namen pustimo zemljo preizkusiti kakemu kmetijsko-kemijskemu preizkušališču. Lahko pa tudi napravimo ta poizkus sami na ta način, da denemo na krožnik nekoliko vinogradniške zemlje in jo polijemo s solno kislino. Če zemlja završi in se peni, je v njej dovolj apna; če pa ne pokaže nikakih znakov, ga v zemlji primanjkuje. Lahko pa napravimo tudi gnojilni poizkus z apnom v vinogradu.

Za gnojenje rabimo na težkih zemljah žgano apno; na lahkkih lapor; tam pa, kjer so trte napadene po bledici, nam prav dobro služi tudi mavec.

Najboljše molznice na svetu.

O Nemcih je znano, da radi sestavljajo statistiko; med drugim so v zadnji dobi zbrali tudi podatke o najboljših kravah-molznicah na svetu. Iz tozadevnega poročila sledi, da je najboljša molznica v Evropi neka krava vzhodno-frizke pasme po imenu »Hortenzija«. Ta krava je tekom enega leta — 365 dni — 1924-1926 dala 10.315 kg mleka s 3.52 odstotki tolsče ali skupno 355 kg tolsče.

V letih 1919-1920 se je največ mleka namolzlo od neke holandsko-frizke krave, letno 10.096 kg; druga krava iste pasme je imela samo 8.084 kg mleka z 4.27 od-

stotki tolsče. Od ogrske krave »Auguste« se je v 415 dneh namolzlo 12.932 kg mleka s 6.01 odstotkov tolsče ali skupno 777 kg tolsče.

Še večje množine mleka dobivajo Američani od holštansko-frizkih krav, pasma, ki je sama na sebi že itak izredno mlečna, s tem, da jih uvažajo iz Evrope in jih doma še naprej vzgajajo na mlečnost. Neka krava te pasme je tekom 1923-1924. leta dala 16.592 kg mleka (povprečno 45.5 kg na dan), druga krava iste pasme pa 15.583 kg s 4.3 odstotki tolsče, tretja 15.165 kg mleka s 4.5 odstotki tolsče. Američani pa uvažajo tudi druge evrop. pasme dobrih molznic in jih vzrejujejo naprej v smeri dobre mlečnosti. Tako so si vzgojili kravo Zerzejko (mala angleška pasma z izredno tolstim mlekom), ki jim je dala 7430 kg mleka s 7 odstotki tolsče. Tej pasmi najbolj sorodna je Gernsejska, od katere pasme najboljša krava je dala 8438 kg mleka s 5.9 odstotki tolsče. Tretja angleška pasma Airširska je po svoji najboljši molznici dala 11.474 kg mleka z 3.5 kg tolsče. Najboljša ameriška krava švicarske sive pasme je namolzla 10.248 kg mleka s 4 odstotki tolsče. Navedenih pa je še več krav z dobro mlečnostjo, ki dokazujejo, kaj je mogoče doseči glede mlečnosti pri kravah z umno in pravilno odbiro, s pravilnim krmljenjem in z negovanjem živine od mladosti nadalje.

Kaj pa z mlečnostjo naših krav?! Malokateri kmetovalec in živinorejec bo znal komaj približno oceniti mlečnost svojih krav. Če bi si zapisovali vsaj vsakih 14 dni, koliko mleka dá ena krava na dan, bi si na podlagi teh podatkov izračunali letno množino. Tedaj bi videli, da bi pri večini naših krav dosegli letno namolženo količino od 1600 do 2000 litrov ali kg mleka. Prav dobre molznice dosežejo do 2800 kg in nekatere montafonke pri veleposestnikih s posebno dobro oskrbo dosežejo komaj 3500 kg, in to so le komaj izjeme. Primerjamo pa te naše številke z gornjimi, tedaj bomo videli, kako daleč smo še od dobre mlečnosti pri naših kravah.

Cene.

g Nazadovanje cen na debelo februarja t. l. Po sestavi »Privrednega pregleda« so cene v trgovini na debelo, t. j. takozvani indeks cen, v februarju t. l. nazadovale. Padec tega indeksa cen od januarja na februar znaša: I. poljski pridelki za 113 točk; II. živina in živinski proizvodi za 67 točk; III. sadje in sadni proizvodi zvišanje za 5 točk; IV. gradbeni material neizpremenjen; V. industrijski proizvodi za 65 točk; totalni indeks za 40 točk ali za 2.6 odstotka. Nazadovanje je nastopilo vzlic temu, da je bil dinar nestanovitven. Najbolj se je pocenila koruza, moka, krompir in živinska krma, potem živina in njeni proizvodi, predvsem jajca, svinjska mast, sirove kože. — Dinar je bil v februarju nestanovitven in se je njegov tečaj v Curihu gibal med 9.18 in 9.13 centimov. Uvozna trgovina je bila slaba in naš izvoz pičel.

g Gospodarska zveza, Ljubljana, notira sledeče brezobvezne cene: za gnojila: kajnit 100 Din,

POROČNI PRISTANI F. ČUDEN PREŠERNOVA ULICA 1

kalijeva sol 42 odstotna po 150 Din, rudninski superfosfat 16 odstotni, vreče po 50 in 100 kg po 100 Din, tomaževa žindra 18 odstotna, vreče po 100 kg po 140 Din, za cement v jata vrečah, splitski »Titan« ali »Salona« 62 Din, cene veljajo pri odjemu originalnih vreč, pri vagonskih pošiljkatih se cene primerno znižajo na fko vsaka postaja. — krmila: klajno spno v vrečah po 50 kg po 4.50 Din, pri manjšem odjemu 5 Din, lanene tropine po 3.50 Din, otrobi drobnj po 1.65 Din, otrobi debeli po 2 Din. — semena: domača detelja, črna, predenice prosta po 28 Din, lucerna, predenice prosta po 28.50 Din, krmilna pesa »Mamuth« rdeča ali Eckendorfer po 18.50 Din, krmilna pesa rumena »Mamuth« ali Eckendorfer po 19 Din, travna mešanica po 12.50 Din, mašji rep po 12 Din. — Vinogradniške in kmetijske potrebščine: galica modra po najnižji ceni, žveplo »Floristella« dvojnorafinirano po Din 3.30, trijerji (žitni čistilniki tvrdke Heid znamke IA) po 2400 Din, trijerji (žitni čistilniki tvrdke Heid znamke IB) po 2800 Din, gepeljni na 24 obratov od 2500 do 3000 Din, slamorenice na motor 4000 Din, okopalniki 1000 Din, ročne slamorenice od 1600 do 3000 Din, stikalnice za grozdje od 1500 do 2000 Din, mlin za sadje od 1920 do 2800 Din, reporenice 450 Din, robkači za koruzo 1400 Din, plugi železni 500 Din, gnojnišne sesalke od 750 do 1000 Din. Poleg tega so na razpolago vsakovrstni poljedelski stroji, kakor vodne sesalke, čistilniki (pajetni), brane poljedelske in travniške, bropirnički, brusil za kose, kose itd.

Živina.

g Ljubljanski živinski sejem 17. t. m. Prignanih je bilo 226 konj, 2 žrebeti, 61 volov, 12 krav, 7 telet in 96 prašičev. Prodanih je bilo 51 konj, 13 volov, 7 krav, 2 teleti in 53 prašičev. Cene za kg žive teže so bile povprečno: voli prvovrstni 8.50 Din, drugovrstni 7.50 Din, tretjevrstni 7 Din; krave za klobase 3—4 Din, teleta 10—11.50 Din. Konji so se trgovali po 3000—6000 Din komad. Prvovrstni so imeli tudi višje cene. Prašiči so se prodajali od 250 Din dalje za komad. — Dogon goveje živine je bil vsled zaposlenosti kmetov na polju majhen. Cene goveji živini so bile nekoliko čvrstejše.

g Prašičji sejem v Mariboru 18. t. m. Prignanih je bilo 123 prašičev in 5 ovac. Kupčija je bila bolj mrtva in se je prodalo samo 43 prašičev in 2 ovci. Cene so ostale večinoma nespremenjene. Prašiči 5—6 tednov stari 90—100 Din za komad, 7—9 tednov 125—150 Din, 3—4 mesece stari 350—360 Din, 5—7 mesecev stari 400 do 450 Din, 8—9 mesecev stari 500—560 Din. 1 leto stari 1200—1400 Din komad. Za kg žive teže se je plačevalo 10.50—12.50 Din, mrtve teže 15—17 Din.

g Živinski sejem v Mariboru 23. t. m. Prigon je znašal 506 glav in to 13 konj, 12 bikov, 154 volov, 319 krav, 8 telet. Kupčija je bila precej živahna in se je prodalo skupno 244 glav, od teh 20 za Avstrijo in 45 za Italijo. Cene so ostale nespremenjene in so se plačevale za 1 kg žive teže: debeli voli 8—9.50 Din, poldebili 7.50—8.50 Din, vprežni voli 6.75—7 Din, biki 5.75—6 Din, klavne krave debele 6—7.50 Din, plemenske 5—6 Din, krave za klobasarje 3—4 Din, mlada živina 5—9.50 Din. Cene mesu so bile: govedina 8—19 Din, teletina 12.50—20 Din, svinjina 12.50—30 Din za kg.

Razno.

g Predlaganje društvenih pravil. Vsaka nova ali spremenjena društvena pravila je treba kakor doslej vložiti v 5 izvodih in sicer pri pristojnem okrajnem poglavarju, odnosno v Ljubljani in pri policijskem ravnatelju. Priložiti je treba kolek 20 Din za rešitev. Vloga mora biti kolkovana s 5 Din, vsaka priloga in sicer tudi vsak izvod pravil pa z 2 Din, ako društvo ni oproščeno plačila takse, kar je treba izpričati s predpisano štampiljko. One takse, za katere oprostitev ne velja, je treba plačati v vsakem primeru. Vsaj dva izvoda pravil morata imeti originalne podpise predlagateljev, pri spremembi pravil pa za podpisovanje upravičenih odbornikov. Pravila morajo ustrezati vsem točkam § 4. društvenega zakona. V interesu društev samih je, da so vse vloge popolne, ker so sicer društva sama kriva, ako se rešitev zavleče.

g Društva in takse. Generalna direkcija posrednih davkov je izdala glede taksne prostosti društev in ustanov finančnim organom navodila, kako imajo postopati. Ker se društva in ustanove, ki so po točki 5. člena 5 zakona o taksah oproščene od plačanja taks na predstavitve in prošnje, naslovljene na oblasti, dajale na svoje vloge štampiljko z napisom »Oproščena od plačevanja taks«, ne da bi bile navedbe, katerih taks so oproščene, povdarja Generalna direkcija posrednih davkov, da je ta postopek društev in ustanov nepravilen. Zato opozarjamo vsa društva in korporacije, ki so v členu 5. točka 5. zakona o taksah omenjene (ustanove in zavodi, osnovani s privatnimi sredstvi, ako služijo splošni državi ali narodni koristi in ako nimajo za cilj denarnega dobička kakor n. pr. gospodarska društva, vojna, humanitarna, dobrodelna, zdravstvena, viteška, umetniška in sploh prosvetna), da morajo v smislu tega člena in v smislu pravilnika vložiti na ministra financ prošnjo, da jih oprostí od plačanja taks za vse predstavitve in prošnje, ki jih predložijo državnim oblastem. Ko dobijo to dovoljenje od ministrstva, morajo na vsako vlogo pripisati ali pa natisniti s štampiljko: »Oproščeno samo od plačanja taks iz tarifne postavke 1 z rešenjem g. ministra financ od ... št. ...

g Modra galica in dovoljenje za prodajo. V št. 7. »Uradnega lista« so bila objavljena pravila za prodajo strupov po trgovcih izdana 1921. l. in se je med strupi

DOBRO BLAGO! NIZKE CENE!

»OBLAČILNICA«

manufaktur, trgovina na debelo in drobno
Ljubljana, Miklošičeva cesta 7

ima najlepšo in največjo izbiro raznega sukna, hlačevine, volnenega blaga za ženske obleke, barhanta, flanelo in drugega perilnega blaga

po izredno nizkih cenah.

Naročniki »Domoljuba«, kupujte manufakturno blago le pri »OBLAČILNICI«.

navajala tudi modra galica. Če bi ta naredba ostala pri nas v veljavi, bi mogli modro galico prodajati samo drožisti in lekarnarji. Zato so naše kmetijske korporacije takoj po objavi te naredbe protestirale na merodajnih mestih proti taki brezmiselni naredbi. Ta naredba bi tudi nasprotovala tukajšnjim zakonitim predpisom o prodaji strupov, ki so še v veljavi. Sedaj sta velika župana za ljubljansko in mariborsko oblast izdala podrejenim oblastvam nalog, naj se glede prodaje strupov ravnajo po dosedanjih predpisih, ker gori omenjena pravila ne veljajo za Slovenijo temveč le za bivšo kraljevino Srbijo. Opozarja se s tem vse one, ki se pečejo z razprodajo in razdelitvijo modre galice, ker je znano, da so nekatere podrejene oblasti in celo orožniki so že zahtevali tozadevno dovoljenje po novih predpisih.

g Kmetijske zbornice. V zadnjem času se vedno pogosteje slišijo glasovi o potrebi stanovskega zastopstva kmetovalcev. Srpsko Poljeprivredno društvo t. j. srbska kmetijska družba je v svrhu proučevanja tega vprašanja izvolila poseben odsek. V zadnjem času se je vršila plenarna seja glavnega odbora tega društva, na kateri se je predvsem razpravljalo o vprašanju, ali naj bodo kmetijske zbornice svobodne organizacije ali prisilne in ali se naj ustanovi ena zbornica za celo državo ali pa pokrajinske ali oblastne zbornice. Naloga kmetijskih zbornic bi bila varovanje interesov kmetijskih posestnikov, ki še niso organizirani. Umestno bi bilo, da tudi naši merodajni krogi posvečajo temu vprašanju posebno pozornost.

g Zakon proti kartelom. Iz Belgrada poročajo, da pripravlja ministrstvo za trgovino in industrijo načrt zakona proti kartelom, ki bo v doglednem času predložen vladi. Ta zakon naj bi onemogočil ustanavljanje kartelov, katerih svrha je pravzaprav navijanje cen. Kakor je znano imamo v državi polno kartelov, izmed katerih je najbolj osovražen sladkorni kartel. V tem kartelu pa je udeležena tudi država s svojima dvema sladkornima tvornicama.

g Naš izvoz v letu 1925. Po carinski statistiki se je v l. 1925. izvolilo 4,398.466 ton v vrednosti 8,904,540 milijonov papirnatih dinarjev, odnosno 793,349.517 zlatih dinarjev proti 3,915.700 tonam v vrednosti 9,538.770 milijonov papirnatih dinarjev, odnosno 671,271.951 zlatih dinarjev v letu 1924. Izvozilo se je torej več za 482.66 ton (za 12.33 odstotka) v vrednosti 112,077.566 zlatih dinarjev (16.69 odstotkov). V papirnati vrednosti pa je za beležen padec za 613.23 milijona dinarjev. Glavni izvozni predmeti so bili (v milijonih papirnatih dinarjev): koruza 2055.7, gradbeni les 1118.7, jajca 608.9, pšenica 501.5 in dalje živa goveda, sveže meso, hmelj, sirovi baker, pšenična moka, suhe češplje, živi prašiči, konji in ostalo. V letu 1924. pa so bili med prvimi izvoznimi predmeti po vrsti vrednosti: gradbeni les, živa goveda, pšenica, jajca, koruza, sveže meso in ostalo.

Največ se je lani izvozilo v Italijo to je 25.26 odstotkov celokupnega izvoza. Potem sledi Avstrija, Romunija, Češkoslovaška, Grčija, Nemčija, Mažarska, Svica itd. Da je bila vrednost našega izvoza lani manjša v papirnatih dinarjih, a večja v zlatih kakor l. 1924., izvira od povišane vrednosti dinarja, katerega mednarodni tečaj je poskočil za 24.89 odstotkov proti l. 1924. Po količini je bil izvoz precej večji kakor l. 1924., vendar ne tolik kakor se je pričakovalo. K temu, da je bil izvoz sploh večji, je pripomogla koruza, katere so se izvozile ogromne množine. V drugi polovici 1925. l. je izvoz zelo padel v primeri z enakim časom 1924. l. — Uvozne številke za l. 1925. še niso znane. Kolikor se da sklepati po doslej znanih uvoznih podatkih, bo trgovinska bilanca za lansko leto zaključila z majhnim primanjkljajem.

g Močno padanje cen zemljiščem in poslopjem. V zadnjem letu so cene zemljiščem zelo nazadovale. Tako so se zemljišča v Vojvodini pocenila za 50 odstotkov, v Prekmurju pa mestoma celo za 80 odstotkov. Sličen je pojav v vseh pokrajinah naše države. Enako je s hišami in sploh poslopji, kar opažamo zlasti v Ljubljani, kjer so se stanovanjske hiše tekom enega leta občutno pocenile. Vzrok temu padanju cen nepremičninam je slaba odnosno padajoča rentabilnost in pa seveda tudi porast dinarja tekom preteklega leta. Cene poljskim pridelkom so nazadovale in je jasno, da se morajo tudi zemljišča poceniti. Poslopja sploh pa so že izza preobrata slabo dobičkanosna in to največ zaradi ogromnih davkov.

g Ustanovitev kmetijskih zbornic. V Belgradu deluje v zadnji dobi odsek, ki ima nalogo sestaviti načrt za ustanovitev kmetijskih zbornic. Na zadnji seji se je razpravljalo o pravilih in o programu bodočih zbornic, ki naj tvorijo toliko potrebno stanovsko zastopstvo kmetijskega stanu.

g Poljedelski stroji in orodje. Kmetijsko ministrstvo je v zadnji dobi prejelo na račun reparacij iz Nemčije večjo množino poljedelskih strojev, orodja in instrumentov. Ta material razproda ministrstvo interesentom potom oblastnih referentov. Želeti bi bilo, da pride nekaj teh strojev tudi v Slovenijo.

g Nov pravilnik o točenju alkoholnih pijač. V ministrstvu za notranje zadeve se dela na novem načrtu pravilnika o prodajanju alkoholnih pijač v gostilnah in kavarnah. Z novim pravilnikom se bodo izvršile znatne izpremembe zlasti glede števila prebivalcev, potrebnega za otvoritev kavarne ali gostilne.

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotela 'Union'. Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

Skušnja uči.

Beton. Navadni zidarji mešajo za beton pesek, gramoz in cement kar na oči, približno. Pri tem porabijo veliko preveč cementa. Napravi si najprej mero. Za to je dobra ali škatlja iz močnih desk ali škafec ali velik lonec. Mera naj bo večja ali manjša. To je vse eno. Le da je ena mera za vse. Ako tedaj mešaš beton 1 : 3 : 5, nameri eno merico cementa, tri merice drobnega peska in 5 meric gramoz. Skušeni cementarji pa že gramoz več ne rabijo. Kako pa delajo? Vzamejo samo cement in pesek v razmerji 1 : 4. Ko to dobro zmešajo in zmočijo, naredo na dnu modela za 5 cm debelo plast. Sedaj pa za pest debele kamne v škafo vode umijejo in nalože na betonsko prvo plast, tako da je med kamni za en prst prostora vmes. Kamen se ne sme nikjer dotikati kamna, da more prihodnja betonska plast povsod zalesti med kamenje, ko se zabije. Še boljše kot nabrano je pa od velike skale sproti odbito kamenje, ki ni še nič umazano. Ko se to kamenje zakrije z vsaj 2 cm nad najvišji kamen segajočo betonsko plastjo, se naloži zopet druga vrsta debelega kamenja, ki se zopet zabije z betonom. Tako gre delo dalje do vrha. Pri tem se ne sme pozabiti, da mora biti kamenje vselej omito v škafo vode. Na ta način se porabi manj cementa in peska; gramoz pa sploh ni treba.

Deske za betonove modele vselej, preden betoniraš, dva dni namažaj. To stariš ali v tekoči vodi, če je blizu, ali pa modele na mestu večkrat polivaš z vodo, da so dobro napojeni.

Ako suhe modele zabetoniraš, ti deske izvlečejo veliko vlage iz betona, ki se potem rad kruši, zlasti po zimi. Deske se pa od vlage napnejo in dvignejo mokri beton. S tem povzročijo v betonu za oči nevidne razpoke, po katerih pa n. pr. v greznicah ali kapnicah voda ali gnojnica odteka, ako se dobro ne zamažejo s samim cementom.

Mokre modele znotraj, kamor pride beton, dobro namaži z milom. Tako namazani modeli se lažje in hitreje ločijo od betona kakor pa nenamazani.

Deske za modele naj bodo pooblačane vsaj po oni strani, ki pride v dotiko z betonom. Kosmate deske se močno primejo betona.

Ako spomladi ali jeseni ponoči zmrzuje, posoli beton. Potem mu mraz ne škoduje.

Prepričajte se o trpežnosti

vrvarskih izdelkov
iz prve kranjske vrvarne

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31

in pri podružnicah Maribor, Vetrinjska 20 ter Kamnik, Šolna 4

Priporočamo

Kolinsko cikorijo

Današnje stanje slov. kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

Podobno sliko dobimo tudi, če pregledamo še naše pridelke. Celokupne poljedelske pridelke slovenske zemlje nam kaže naslednja razpredelnica:

Iz tega pregleda je razvidno, da so naši glavni poljedelski

pridelki (razen zelišč za krmo): pšenica, ječmen, rž, oves, proso, ajda, koruza, fižol, krompir, repa, zelje, vino, jabolka in hruške. Ker tvorijo ti sadeži tudi skoro ves rastlinski del naše hrane, si približno tudi lahko izračunamo, v koliki meri zadostuje njih pridelana množina za prehrano Slovenije, oziroma njenega kmetiškega prebivalstva. V to svrhu moramo seveda preiskati najprej čisto množino posameznih pridelkov, ki nam ostane za prehrano, kar naj skuša podati naslednja razpredelnica:

Vrsta pridelka	V vsej Jugoslaviji v letih 1920—1924 povpr. na leto		V ljubljanskem okrožju v letih 1922—1924 povpr. na leto		V mariborskem okrožju v letih 1922—1924 povpr. na leto		V vsej Sloveniji v letih 1920—1924 povpr. na leto	
	požete površine v ha	pridelka v q	požete površine v ha	pridelka v q	požete površine v ha	pridelka v q	požete površine v ha	pridelka v q
pšenica	1.536.300	14.051.200	25.467	203.500	37.600	328.000	55.350	509.700
ječmen	368.500	2.838.700	11.200	85.100	9.600	85.900	20.000	166.100
rž	192.900	1.434.200	8.600	70.500	25.650	222.900	30.300	238.900
oves	388.300	2.352.200	11.100	106.200	13.200	122.900	24.450	215.500
sirk	40.400	298.700	1.750	14.900	1.100	10.900	2.100	17.600
pira	20.500	131.500	480	2.350	240	3.850	560	4.800
proso	35.600	246.500	4.500	43.100	2.500	23.600	7.800	65.400
ajda	16.640	88.000	1.300	8.750	680	4.950	20.850	115.200
koruza	1.874.700	25.345.500	14.700	204.400	36.850	522.900	42.050	491.100
fižol (na. kuh.)	49.200	327.000	1.100	12.300	500	3.600	6.550	39.300
grahčica	13.050	138.100	120	940	206	1.620	326	2.200
grah	4.500	29.800	90	715	134	590	186	1.160
bob	5.200	42.100	144	1.900	243	1.760	343	2.800
leča	3.400	19.100	18	128	19	142	72	328
krompir	211.900	9.729.900	22.950	179.300	22.750	143.000	42.000	2.589.200
pesa	23.700	2.215.500	3.020	417.360	1.230	181.500	9.300	813.600
korenje	5.400	284.100	3.350	258.700	840	72.500	3.940	216.200
repa	—	—	—	62.950	330	36.700	—	—
sladk. pesa	25.400	4.284.300	—	—	53	3.630	54	1.350
tobak	19.300	164.100	—	—	106	1.770	50	820
konoplja	27.200	212.500	153	1.910	312	2.140	345	2.250
lan	13.650	81.000	1.065	9.670	1.140	6.800	1.565	9.600
hmelj	1.600	12.600	4	13	700	6.650	750	4.060
eikorija	2/2	13.650	7	250	12	830	17	530
oljna repica	3.150	26.800	—	—	200	1.500	300	2.300
mak	3.200	13.000	—	—	142	723	102	424
zelje	37.200	1.765.800	2.100	212.600	1.500	171.000	3.830	240.000
čaj in melas	13.550	965.900	—	—	1	112	2	110
šiša in šenj	1.550	394.900	221	8.730	270	17.450	330	11.900
paradižniki	4.000	228.000	21	1.200	18	600	37	1.420
paradižnik	5.600	99.200	6	214	19	213	21	190
detelja	114.350	3.186.000	14.900	593.300	10.100	407.800	14.900	749.100
lucerna	48.600	1.375.100	4.900	245.100	2.050	97.500	5.400	219.600
seno	1.561.400	28.098.000	149.900	3.744.400	108.300	3.905.000	288.300	5.107.500
pešniki	2.656.500	—	128.900	—	75.900	—	201.400	—
vino	168.900	3.000.000	9.300	19.300	12.600	38.700	21.000	58.900
slive	556.509.000	7.052.000	413.000	40.600	779.000	26.700	1.076.000	168.400
jabolka	6.934.000	1.497.400	780.600	122.350	1.675.700	560.300	2.426.000	694.300
hruške	3.638.000	695.400	329.200	67.000	320.100	85.800	788.300	229.000
orehi	1.061.000	282.800	104.000	15.600	124.000	20.800	198.300	21.200
nam. žito	5.304.000	—	190.600	—	259.500	—	282.400	—

* Tu je naveden le fižol kot samost. kultura ne pa tudi kot vzmesni sadež (med krompir in korožo), katerega je tudi okroglo 80.000 q.
 ** Tu je navedena le prava repa, ne pa tudi stranska repa, ceprav je pridelano v Sloveniji kakih 1.500.000 q. Iz tega je jasno razvidno, kako površna je naša uradna statistika.

Opomba: Ti podatki so posneti iz uradne izdaje "Obradjena zemlja i žetveni prinosi" za l. 1921. i 1920—1921. i 1923, ki jih objavlja naše poljedelko ministertvo. Pridelki na l. niso preračunani iz tu navedene povprečne površine in povprečnega pridelka za vse pridelke skupaj, temveč iz povprečnega pridelka in površine vsakega posameznega leta.

Prevzetnost

je, zanašati se preveč na srečo zdravlja, misleč: »Meni se ne more ničesar zgoditi!« Nikomur še ni bilo, ob zibelki sojeno, da ga prav nikdar ne bodo zadele bolečine. Najmanjši prepričanje često zadostuje, da se dobe občutna revmatična bolečina,

trganje, zbadanje, zobobol ali nadležen nahod. Previdni ljudje imajo vedno v hiši Fellerjev blagodišeči »Elsafluid«, ki jih zavaruje zoper nemile slučaje. Tudi našim čitateljem priporočamo to preizkušeno, staro dobro domače sredstvo v kozmektikum. Je močnejše in večjega delovanja kot franc. žganje in je najboljšo sredstvo te vrste. - 6 dvojnatih ali 2 veliki spec. steklenici za 63 Din,

12 dvojnatih ali 4 velike spec. steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 spec. steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštno razpoljila po povzetju ali proti vnaprej poslanemu denarju (ekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 16, Hrvatska. — Posamezne steklenice »Elsafluida« po znižani ceni 9 Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Koruzo za krmo
 in OTROBE oddaja najceneje
veletrgovina A. VOLK
 LJUBLJANA :: Resljeva cesta št. 24.

Fabiani & Jurjovec
 LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5
Velika zaloga moškega in ženskega blaga
 za spomladanske in letne obleke. Lepa izbira svetlenih rut in šerp.
 Krojači in šivilje, pišite po vzorec.

DEKLE vajena kmečkih del, poštna in pametna, se sprejme v župnišču na Gorenjskem. — Sprejme se tudi začetnica, ki ni bila še v drugi službi. — Naslov se izve v upravi pod št. 2354.

Kolesa Peugeot v kvaliteti in ceni brez konkurenčni. — LAHKI MOTOCIKLI 1 1/2 HP Din 6975, 2 1/2 HP Din 12.250. Izdelki staro znane svetovne znamke. — Dobava promptna od glav. založ. O. ZUZEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 11.